

POSTANOWIENIE

Dnia 24 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Księżak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Adam Redzik

SSN Mirosław Sadowski

w sprawie ze skargi F. Z. i M. Z.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki

w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie

pod sygn. akt I ACa 1017/22

z udziałem Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 24 stycznia 2024 r.

oddala skargę.

UZASADNIENIE

Pismem z 8 listopada 2023 r. pełnomocnik skarżących – F. Z. i M. Z. wniósł o:

1. stwierdzenie, że w sprawie o sygn. akt I ACa 1017/22, toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie, nastąpiła przewlekłość postępowania;
2. zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego – F. Z. kwoty 10 000,00 zł (dwudziestu tysięcy złotych);
3. zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej – M. Z. kwoty 10 000,00 zł (dwudziestu tysięcy złotych);

4. wydanie zaleceń Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie odpowiednich czynności wskazanych w treści uzasadnienia skargi na przewlekłość, w szczególności wyznaczenia szybszego terminu rozprawy, niż dotychczas wyznaczony;
5. w przypadku uwzględnienia skargi, o zwrot na rzecz skarżących uiszczonej opłaty sądowej w kwocie 400 zł oraz kosztów zastępstwa procesowego;
6. dopuszczenia i przeprowadzenia dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy sygn. I ACa 1017/22.

W uzasadnieniu pełnomocnik skarżących wskazał, że skarżący, w dniu 2 września 2016 r., złożyli pozew o zapłatę przed Sądem Okręgowym w Warszawie. Z uwagi na czas trwania postępowania oraz brak czynności, w dniu 22 czerwca 2020 r. oraz ponownie w dniu 1 lipca 2020 r. skarżący złożyli wniosek o pilne wyznaczenie terminu rozprawy. Następnie pismem z dnia 9 kwietnia 2021 r. oraz 14 maja 2021 r. skarżący złożyli wniosek o pilne wyznaczenie terminu rozprawy.

28 września 2021 r. skarżący złożyli skargę na naruszenie prawa skarżącego do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, wnosząc m.in. o podjęcie czynności przez Sąd Okręgowy w Warszawie. Postanowieniem z 4 listopada 2021 r., sygn. akt I S 278/21 Sąd Apelacyjny w Warszawie w pkt. 1 stwierdził, że w postępowaniu przed sądem I instancji wystąpiła przewlekłość postępowania. W pkt. 2 zasądził od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie na rzecz każdego ze skarżących kwotę 2500 zł. W pkt. 3 zlecił sądowi I instancji wyznaczenie terminu rozprawy w terminie miesiąca od dnia otrzymania akt sprawy. W pkt. 4 w pozostałym zakresie skargę oddalił. W pkt. 5 zwrócił skarżącym kwoty po 200 zł tytułem zwrotu opłaty sądowej od skargi.

Z uwagi na brak wydania wyroku skarżący w dniu 3 stycznia 2022 r. skierowali wniosek o pilne wydanie wyroku z uwagi na nieuzasadnioną zwłokę sądu I instancji. Wyrokiem z 18 marca 2022 r. (sprostowanym postanowieniem z dnia 26 października 2022 r.) Sąd Okręgowy w Warszawie zakończył postępowanie w I instancji, oddalając powództwo skarżących w całości oraz i zasądzając od nich kwotę 10 817 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. W następstwie powyższego

skarżący złożyli wniosek z 22 marca 2022 r. o pisemne uzasadnienie wyroku. Pismem z dnia 14 kwietnia 2022 r. wiceprezes Sądu Okręgowego w Warszawie przedłużyła termin na sporządzenie uzasadnienia do dnia 18 maja 2022 r. Kolejnym wnioskiem datowanym na dzień 27 maja 2022 r. skarżący ponowili pierwotny wniosek o sporządzenie pisemnego uzasadnienia wyroku sądu I instancji.

19 lipca 2022 r. skarżący złożyli apelację od wyroku zapadłego w I instancji przed Sądem Okręgowym w Warszawie. W następstwie powyższego 10 stycznia 2023 r. oraz 30 maja 2023 r. skarżący złożyli wniosek o pilne rozpoznanie sprawy. Z uwagi na odwołanie rozprawy ustalonej na dzień 6 listopada 2023 r. oraz wyznaczenie jej na dzień 9 stycznia 2024 r. skarżący kolejny raz skierowali wniosek – z dnia 3 listopada 2023 r. o przyspieszenie przeprowadzenia rozprawy. Pismem z dnia 8 listopada 2023 r. skarżący złożyli (po raz drugi w sprawie) skargę na naruszenie prawa skarżącego do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (skargę na przewlekłość). Zarządzeniem z dnia 31 października 2023 r. ze względu na zwolnienie lekarskie sędziego sprawozdawcy sprawa skarżących została zdjęta z wokandy i wyznaczona na nowy termin 12 lutego 2024 r.

Zarządzeniem z 1 grudnia 2023 r. skarga na przewlekłość skarżących została zarejestrowana w Sądzie Najwyższym. Na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2018, poz. 75; dalej: „u.s.p.p.”) Sąd Najwyższy – zarządzeniem z 12 grudnia 2013 r. – wezwał do udziału w postępowaniu ze skargi na przewlekłość Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie, przekazując mu odpis skargi i wzywając do udzielenia odpowiedzi na zawarte w niej zarzuty.

W odpowiedzi na skargę Skarb Państwa – Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie wniósł o oddalenie skargi. Uzasadniając powyższe stanowisko Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie wskazał, że w sprawie skarżących odbyły się już dwa terminy rozpraw. Dalej, że podczas pierwszej rozprawy – 20 marca 2023 r. strony wyraziły wolę przeprowadzenia rozmów ugodowych, co było

przyczyną jej dalszego odroczenia. Ze względu na fakt, że do zawarcia ugody ostatecznie jednak nie doszło, termin kolejnej rozprawy apelacyjnej został wyznaczony na 30 sierpnia 2023 r. Rozprawa ta została jednak odroczone na wniosek pełnomocnika skarżących, który chciał sprawdzić, czy występują okoliczności uzasadniające złożenie wniosku o zbadanie bezstronności sędziego. Wniosek ten sąd uwzględnił. Pismem z 6 września 2023 r. pełnomocnik skarżących zawiadomił sąd, że nie stwierdził istnienia takich powodów. Skutkiem powyższego Sąd Apelacyjny w Warszawie wyznaczył trzeci termin rozprawy na dzień 6 listopada 2023 r., który został następnie zmieniony.

W ocenie Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie nietrafny jest zarzut skarżących, iż w ich sprawie doszło do naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, ze względu na nieuzasadnioną przewlekłość, opieszałość podejmowanych działań oraz beczynność, która doprowadziła do faktu, iż postępowanie przed sądem II instancji trwa ponad rok. Przede wszystkim ww. zarzut swoim zakresem obejmuje postępowanie międzyinstancyjne, co nie powinno mieć miejsca. W realiach sprawy skarżących niezwłocznie po wpłynięciu apelacji wylosowano sędziego referenda oraz zarządzono doręczenie odpisu apelacji stronie przeciwnej oraz przekazano sprawę do rozpoznania według kolejności wpływu. Ponadto wskazał, że wszystkie czynności były wykonywane terminowo. W sprawie odbyły się dwie rozprawy – odroczone na wniosek pełnomocnika skarżących, przez co brak jest podstaw aby zarzucić Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie jakąkolwiek opieszałość w sprawie. Co więcej w sprawie skarżących nie występowały odstępstwa od czasu zwyczajowo koniecznego do wykonania czynności niezbędnych do rozpoznania sprawy, a także, że były one wykonywane niezwłocznie w normalnym toku czynności.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 ust. 1 u.s.p.p. strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie w tej sprawie trwa dłużej, niż to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i

prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Po dokonanej na potrzeby rozpoznania niniejszej skargi analizie akt sprawy toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie pod sygn. akt I ACa 1017/22, Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że w tej sprawie nie doszło do przewlekłości postępowania.

Jak wynika z akt przedmiotowej sprawy, apelacja skarżących wpłynęła do Sądu Okręgowego w Warszawie 21 lipca 2022 r. Następnie, 25 lipca 2022 r. sprawa wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Warszawie. Tego samego dnia, na podstawie zarządzenia zastępcy przewodniczącego I Wydziału Cywilnego, sprawa została przydzielona sędziemu referentowi. W dalszej kolejności, pismem z 21 września 2022 r. akta zostały zwrócone do Sądu Okręgowego w Warszawie celem sprostowania wszystkich orzeczeń i pisemnych protokołów rozpraw w zakresie danych osobowych jednego ze skarżących. Wskutek tego, iż sędzia sprawozdawca z sądu I instancji przebywał na zwolnieniu lekarskim do dnia 21 października 2022 r. akta zostały zwrócone do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 2 listopada 2022 r. Dalej, pismem z 5 grudnia 2022 r. doręczono stronie przeciwnej odpis apelacji, zaś 29 grudnia 2022 r. wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Warszawie replika na apelację skarżących strony przeciwnej. 5 stycznia 2023 r. zarządzeniem referendarza sądowego sprawa została skierowana na kalendarz spraw oczekujących na wyznaczenie terminu. Zarządzeniem z 13 stycznia 2023 r. uznano, że w sprawie zachodzi uzasadniony przypadek rozpoznania poza kolejnością i wyznaczono termin rozprawy na 20 marca 2023 r.

Co jednak najistotniejsze w dniu przeprowadzenia rozprawy – 20 marca 2023 r. pełnomocnik skarżących oświadczył, iż są oni gotowi przystąpić do pertraktacji ugodowych i wniósł o zakreślenie terminu 60 dni na ich przeprowadzenie. Pełnomocnik strony przeciwnej przychylił się do ww. wniosku. W toku trwania powyższego terminu pełnomocnik skarżących wystąpił, aby pouczenie o skutkach nieważności aneksów do umowy kredytu zostało przesłane skarżącym za jego pośrednictwem, na co sąd II instancji przystał, wyznaczając 14 dni

skarżącym na złożenie oświadczenia czy podtrzymują żądanie ustalenia nieważności aneksu do umowy. Następnie pismem z 2 maja 2023 r. pełnomocnik skarżących wystąpił o przedłużenie terminu na złożenie ww. oświadczenia do 10 maja 2023 r., na co sąd II instancji przystał, przedłużając termin do 2 maja 2023 r. Pismem z 5 maja 2023 r. (data wpływu do sądu II instancji 9 maja 2023 r.) pełnomocnik skarżących przekazał ww. oświadczenie skarżących datowane na 23 kwietnia 2023 r. Pismem z 22 maja 2023 r. pełnomocnik skarżących wskazał, iż strony nie zawarły ugody. Po upływie zaledwie 8 dni – pismem datowanym na dzień 30 maja 2023 r. pełnomocnik skarżących złożył wniosek o przyspieszenie rozpoznania sprawy oraz uzasadniając go m.in. „długim oczekiwaniem strony powodowanej na wyznaczenie terminu rozprawy II instancji, albowiem od wpływu apelacji minęło 10 miesięcy”. Zarządzeniem z 12 czerwca 2023 r. – wydanym w związku z uchwałą Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22 – sprawa została przeznaczona do rozpoznania w składzie trzech sędziów. W wyniku powyższego 25 lipca 2022 r., zostali wyznaczeni dodatkowi sędziowie do jej rozpoznania. Zarządzeniem z 3 sierpnia 2023 r., wydanym na podstawie § 72 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości – regulamin urzędowania sądów powszechnych (w brzmieniu z tekst jedn. Dz.U. 2021, poz. 2046), został wyznaczony zastępca za sędziego (nie będącego sprawozdawcą) wylosowanego do rozpoznania sprawy skarżących.

Kolejna rozprawa w sprawie skarżących odbyła się w dniu 30 sierpnia 2023 r. podczas jej przebiegu pełnomocnik skarżących złożył wniosek o udzielenie 7-dniowego terminu na sprawdzenie czy zachodzą podstawy do badania bezstronności sędziego zastępującego sędziego wyznaczonego do rozpoznania sprawy. Wobec powyższego sąd postanowił (1) ponownie odroczyć rozprawę, (2) udzielić pełnomocnikowi skarżących 7 dniowego terminu na wyrażenie stanowiska co do składu rozpoznającego sprawę oraz (3) dalsze decyzje w sprawie podjąć po złożeniu przez pełnomocnika skarżących ww. stanowiska lub po upływie ww. terminu. Pismem z dnia 6 września 2023 r. pełnomocnik skarżących wskazał, że nie kwestionuje wylosowanego składu sędziowskiego.

Zarządzeniem z 26 września 2023 r. w sprawie został wyznaczony kolejny termin rozprawy na dzień 6 listopada 2023 r. Następnie pismem z 28 września 2023 r. pełnomocnik skarżących wykonując zobowiązanie sądu z 30 sierpnia 2023 r. wskazał, że nie doszło do porozumienia w zakresie możliwości polubownego rozpoznania sporu. Dalej zarządzeniem z 31 października 2023 r. – z uwagi na nieobecność sędziego referenta – odwołano termin rozprawy wyznaczony na 6 listopada 2023 r. oraz wyznaczono na dzień 9 stycznia 2024 r. Kolejnym zarządzeniem z 8 stycznia 2024 r. ze względu na zwolnienie lekarskie sędziego sprawozdawcy sprawa została zdjęta z wokandy oraz został wyznaczony nowy dzień jej rozpoznania – na 12 lutego 2024 r.

W ocenie Sądu Najwyższego w sprawie zachowania skarżących w bezpośredni sposób przyczyniły się do przedłużenia postępowania w sprawie. Stanowisko to jest tym bardziej uzasadnione wzięwszy pod uwagę fakt, iż z propozycją zawarcia ugody wystąpił pełnomocnik skarżących, a także był odpowiedzialny za złożenie wniosku o umożliwienie zweryfikowania podstaw do badania bezstronności sędziego zastępującego sędziego wyznaczonego do rozpoznania sprawy. Nie może budzić wątpliwości, że w realiach postępowania przed sądem II instancji działania te – jakkolwiek podjęte w dobrej wierze – przyczyniły się do odroczenia rozpraw, a w konsekwencji miały bezpośredni wpływ na przedłużenie się okresu rozpoznania sprawy.

W powyższym kontekście nie można nie zwrócić uwagi, iż pełnomocnik skarżących występował do sądu II instancji z wnioskiem o przesłanie za jego pośrednictwem pouczenia o skutkach nieważności aneksów do umowy kredytu, jednocześnie zobowiązując się przesłać je bezpośrednio do skarżących, by następnie wnioskować o przedłużenie terminu na złożenie oświadczenia skarżących w związku z ww. pouczeniem. Zaś po jego ostatecznym uzyskaniu i przesłaniu do Sądu Apelacyjnego w Warszawie, zaledwie po upływie 8 dni (7 jeżeli weźmie się pod uwagę daty wpływów pism do sądu) skierować pismo z wnioskiem o przyspieszenie rozprawy, uzasadniając go 10 miesięcznym terminem od wpływu apelacji.

Abstrahując od powyższego przeprowadzona przez Sąd Najwyższy na potrzeby rozpoznania niniejszej skargi analiza czynności podjętych przez sąd II instancji jasno wskazuje, iż nie występowały odstępstwa od czasu zwyczajowo koniecznego do wykonania czynności niezbędnych do rozpoznania sprawy, a także, że były one wykonywane niezwłocznie w normalnym toku czynności. W realiach ilości spraw wpływających do Sądu Apelacyjnego w Warszawie sprawa skarżących charakteryzowała się wysokim poziomem dynamizmu, co nie pozostaje bez wpływu na ogólną ocenę skargi.

Wskazując powyższe zasadnym jest nadmienić, że o nieuzasadnionej zwłoce można mówić wówczas, gdy postępowanie w sprawie trwa dłużej niż jest to konieczne do jej wyjaśnienia, uwzględniając ocenę terminowości i prawidłowości czynności sądowych, a także charakter sprawy, zachowanie strony, w szczególności tej zarzucającej przewlekłość postępowania. Ocena ta nie może być jednak oderwana od obowiązku sądu rozpoznawania wszystkich wniesionych spraw bez nieuzasadnionej zwłoki, przy zachowaniu zasady rozpoznawania spraw według kolejności ich wpływu oraz uwzględnieniu przepisów nakazujących rozpoznawanie niektórych rodzajów spraw w ustawowo określonych terminach.

Biorąc powyższe pod uwagę, w ocenie Sądu Najwyższego, należało stwierdzić, że w niniejszym przypadku nie doszło do przewlekłości postępowania – polegającej na braku podjęcia czynności zmierzających do rozpoznania sprawy, który to stan utrzymywał się dłużej niż to konieczne.

Mając powyższe na uwadze Sąd postanowił jak w sentencji.

[SOP]

(r.g.)

